

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

Vətənin qüdrətindən güc alan sənətkar

Mirvarid Dilbazinin 105 illik yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı-2017

Tərtibçilər:

**Lalə Qəmbərova
Sevil Əhmədova**

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

Vətənin qüdrətindən güc alan sənətkar: metodik vəsait /
tərt.ed. L.Qəmbərova; ix. red. və burax. məsul Ş.Qəmbərova;
F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası.- Bakı, 2017.-
38s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2017

Tərtibçidən:

Müasir şeirimizin qələmi yorulmaz, nəğməkar şairələrindən biri də Mirvarid Dilbazidir.

Onun poeziyası öz incə, saf səsi ilə çoxdan ürəklərə yol tapıb, xalqımızın mənəvi sərvətinə çevrilmişdir. Onun yaradıcılığı haqqında çox yazılıb, çox deyilib. O, nə yazıbsa, obrazına uyğun gəlirdi. Onun şeirləri zahirini və batinini bütövləşdirirdi.

O, sözün həqiqi mənasında xalq şairəsidir. Onun poeziyası xalq ruhu üstündə köklənib. Çünki, qələmə aldığı şeirlər hamımız üçün doğma və əzizdir.

M.Dilbazi ədəbiyyatımızı yeni-yeni obrazlarla zənginləşdirən sənətkardır. Onun şeirləri gənclərin, xüsusilə uşaqların dilinin əzbəri olmuş, oxucuların dərin rəğbətini qazanmışdır. Şairənin mövzu dairəsi son dərəcə geniş olmuşdur. O, həyatın nəbzini tutaraq cəmiyyəti narahat edən hadisələri qələmə almışdır: özü də müşahidəçi kimi deyil, həmin hadisələri duyan, onlardan lazımı nəticə çıxaran, ağıllı məsləhətlər verən ana kimi, şairə kimi.

M.Dilbazi bir el ağbirçəyi, ana-nənə, milyonların doğma şairəsi kimi yazıb yaratmışdır. Müdrik bir insan qələmindən çıxan bu şeirlərdə vətən, xalq, torpaq, el namusu, vətən təəssübkeşliyi, qüdrətli el başçısına olan hörmət və ehtiram, qələbəyə, nurlu sabaha inam öz bədii-fəlsəfi əksini tapmışdır.

Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafında mühüm xidmətləri olan Xalq şairəsi M.Dilbazinin 105 illiyi münasibətilə hazırladığımız bu vəsaiti oxucuların ixtiyarına veririk. Vəsait iki hissədən ibarətdir. I hissə şairənin həyat və yaradıcılığından, II hissə isə tədbirlər planından ibarətdir. Ümid edirik ki, hazırladığımız vəsait kitabxanaçılar tərəfindən bəyənilib istifadə olunacaqdır.

Həyat və yaradıcılığı

Mirvarid Dilbazi 1912-ci il avqust ayının 19-da Qazax mahalının Xanlıqlar (indiki Musagöy) kəndində anadan olmuşdur. O, 1927-ci ildə Bakıda Qızlar Seminariyasını bitirdikdən sonra Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun dil və ədəbiyyat fakültəsində oxumuşdur. Yaradıcılığa təhsil illərində başlayan gənc şairənin qadın azadlığı mövzusunda yazdığı “Qadınların hüriyyəti” adlı ilk şeiri 1927-ci ildə “Oktyabr alovları” adlı məcmuədə dərc edilib. Bu jurnalda şairənin Azərbaycan qadınlarının yeni həyat yollarını tərənnüm edən “Zəhra”, “Qurtuluş”, “Qadın” kimi şeirləri də çap olunub. 1941-1945-ci illər müharibəsi dövründə bir çox sənətkarlarımız kimi, M.Dilbazi yaradıcılığında da vətəni müdafiə mövzusu mühüm yer tutub. Bu illərdə şairənin yeddi kitabı çap olunub. Onların 6-sı müharibə mövzusunda həsr edilib.

M.Dilbazinin qələmə aldığı “Məhsəti” (1945), “Əlcəzairli qız” (1961), “Partizan Aliyə” (1972) poemaları müəllifə böyük oxucu rəğbəti qazandırır və onun Azərbaycan poeziyasında əbədiyaşar bir şairə kimi qalmasını təsdiqləyir. “Sənətkarın xəyalı”, Seçilmiş şeirlər”, “Məhəbbət bizimlə qoşa doğulur”, “Xatirələr olan yerdə”, “Həyat lövhələri”, “Bənövşələr üşüyəndə”, “Ana qanadı” (şeirlər, poemalar və hekayələr), “Yasəmən fəslı”, “Dağ çiçəyi”, “Seçilmiş əsərləri” (üç cildə), “Qar çiçəkləri”, (şeirlər, poemalar, pyeslər), “Durnalar ötüşəndə”, “Çiçəkdən-çiçəyə” adlı kitabları isə sonrakı illərdə işıq üzü görüb.

Dörd divar,
Bir tavan,
Bir döşəmə.
Bir də
Ürəyimdə sıxıntı,
Kədər.

Sabahı gözləyən ümidlər...

Sabahım da bu günümə bənzəsə əgər?..

Mirvarid Dilbazi yaradıcılığında uşaqları da unutmayıb. Onun qələmə aldığı “Nağıllar”, “Şeirilər”, “Kiçik dostlarıma”, “Gülbahar”, “Yaz gəlir”, “Lalənin ağacları” uşaq dünyasını əks etdirən qiymətli kitablardandır.

O, kiçikyaşlılar üçün bir sıra poemalar da yaratmışdır: “Xeyir və Şər”, “Reyhan”, “Balaca nümayəndə”, “Qardaşlar”, “Sevincin dünyası”, “Babaların su həsrəti”... Bunlardan “Xeyir və Şər”, Nizaminin “Yeddi gözəl” poemasındakı hekayənin motivləri əsasında yazılmışdır.

Şairənin xalqımızın əsrlərlə formalaşmış yüksək mənəvi dəyərlərini tərənnüm edən şeir və poemaları oxucular tərəfindən həmişə dərin rəğbət və məhəbbətlə qarşılanmışdır. Onun yaradıcılığı bütövlükdə insanlarımızı vətənpərvərlik və mübarizlik ruhunun aşılmasında əvəzsiz xidmətlər göstərmişdir. Bu şeir xəzinəsində Azərbaycan təbiətinin gözəlliklərinə həsr olunmuş hər bir misra oxucuları vətənə və xalqa qırılmaz tellərlə bağlamışdır. XX əsrin sonunda Qarabağ dərdi, Göyçə həsrəti, taleyin hökmü ilə bir-birindən uzaq düşmüş soydaşlarımızın ayrılıq ağrısı Dilbazi poeziyasının başlıca mövzularından biri olmuşdur. Mirvarid xanım Azərbaycan xalqının ictimai-siyasi həyatında baş verən hadisələrin qiymətləndirilməsində daim əsl vətəndaşlıq mövqeyi nümayiş etdirmişdir. O, bütün həyatını ədəbiyyata həsr edən, fikrini-qəmini böyük bacı bildiyi poeziya ilə bölüşüb təsəlli tapan mehriban ana ürəkli şairə, titrək şairə qəlbli anadır.

Böyük sənətkar S.Vurğun hələ 1954-cü ildə Sovet Yazıçılarının II Ümumittifaq qurultayındakı məruzəsində M.Dilbazini sevgi, dostluq, səadət, analıq kimi yüksək insani duyğuları “böyük bir ruh yüksəkliyi və əsl lirizm ilə tərənnüm edən” O. Berqqolts, Zülfiyyə kimi görkəmli şairlərlə bir sırada yüksək qiymətləndirmişdi. Qələm dostumuz Məsud Əlioğlu

ədəbi ictimaiyyətin, qədirbilən oxucuların qənaətini ifadə edərək yazmışdı ki, M.Dilbazinin şeir rübabı çox incədir. O, daima vicdanının, daxili inamının səsinə dinləmiş, xalqına və oxucularına səmimi ürək sözlərini demişdir. Şairənin xasiyyəti ilə yaradıcılıq amalı, fərdi keyfiyyətləri ilə sənət aləmi arasında mənalı bir ahəngdarlıq duyulmaqdadır.

Bəstəkarlardan Fikrət Əmirov, Tofiq Quliyev, Süleyman Ələsgərov, Şəfiqə Axundova, Ağabacı Rzayeva və başqaları Mirvarid Dilbazinin sözlərinə bir çox mahnı, romans və oratoriyalar bəstələmişlər. Şairənin əsərləri xarici dillərə tərcümə olunub. Öz növbəsində Mirvarid xanım Nizami Gəncəvi, Xaqani Şirvani, Əlişir Nəvai, Aleksandr Puşkin, Taras Şevçenko, Samuil Marşak, Sergey Mixalkov və başqa şairlərin əsərlərini, Evripidin “İppolit” faciəsini dilimizə çevirib.

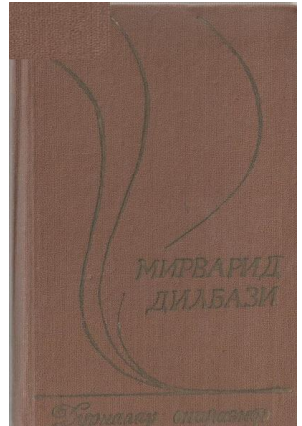
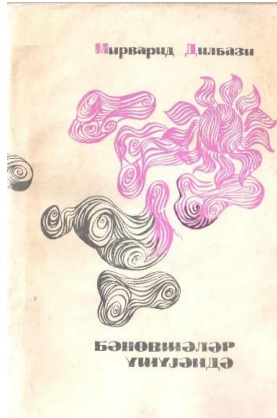
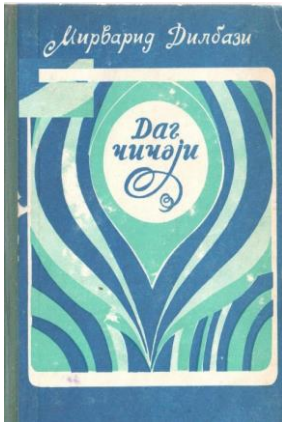
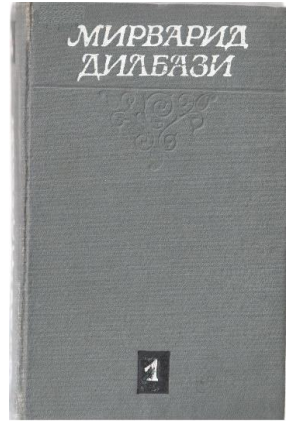
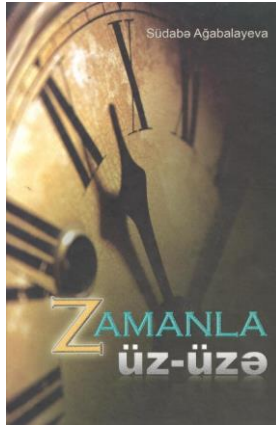
Gözəl şairəmiz 1934-cü ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, “Əməkdar mədəniyyət işçisi” (1976), “Xalq şairəsi (1979)” fəxri adlarına, dövlət mükafatına layiq görülmüş, müxtəlif orden və medallarla, o cümlədən müstəqil Azərbaycan Respublikasının ən ali mükafatı-“İstiqlal” ordeni ilə təltif olunmuşdur.

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, dövlət mükafatı laureatı, Xalq şairəsi Mirvarid Paşa qızı Dilbazi 2001-ci ilin iyulun 12-də ömrünün 89-cu ilində vəfat etmişdir.

M.Dilbazi uzun bir ömür yaşadı. Ağlı-qaralı, enişli-yoxuşlu, daşlı-kəsəkli... Ancaq ömrünün bir gününü də ümitsiz, arzusuz, işıqsız yaşamadı. Bu işıq indi şeirlərindən oxucuların qəlbinə süzülür, könülləri sevindirir, ruhları oxşayır, onu unudulmağa, bizdən uzaqlaşmağa qoymur.

2012-ci ilin avqust ayında müasir Azərbaycan poeziyasının görkəmli nümayəndəsi, Xalq şairəsi Mirvarid Paşa qızı Dilbazinin 100 illik yubileyi Respublika səviyyəsində layiqincə keçirilmişdir.

Mirvarid Dilbazi yaradıcılığını gənc nəsə, məktəblilərə tanımaq üçün kitabxanada bir sıra tədbirlər keçirilə bilər. Bu tədbirlərin əsas mahiyyəti ədiblərin, eləcə də sözü gedən şairənin yaradıcılığına oxucu diqqətini yönəltmək və onun əsərlərini tanımaqdır. Tədbirdə şairənin həyat və yaradıcılığı, əsərləri ümumilikdə onun duyğulu ömür yolu oxuculara çatdırılmalıdır. Kitabxanada keçirilən belə tədbirlər oxucular tərəfindən çox gözəl və rəğbətlə qarşılır, kitaba və mütəlləyə qarşı sevgi aşılır. Bu öhdəlik ən çox kitabxanaçının üzərinə düşür. Bu münasibətlə kitabxanada şairənin kitab sərgisi hazırlanır. Sərgiyə “Məhsəti ruhlı şairə”, “Sözə bağlı ömür”, “Xatirələr olan yerdə”, “Hər baharı qəlbində yaşadan-Mirvarid Dilbazi”, “Bənövşələr üşüyəndə”, “Uşaqların sevimlisi”, “Ana ürəkli şairəmiz”, “İncə qəlbli şairəmiz”, “Ürəyi eldə olan sənətkar”, “Məni şairə edən yerlər, əcdadıma vətən yerlər”, “Alovlu illərin çağırışlı səsi”, “Vətənin qüdrətindən güc alan sənətkar”, “Xoşbəxt xalqımızın xoşbəxt şairəsi”, “Çiçəklərlə danışan şairə nənə”, “Mirvarid Dilbazi-105”, “Həyat və dostluq nəğməkarı”, “Qəlbi şeir olan şairə”, “İllərini sətirlərə köçürən şairə”, “Xalqın məhəbbətini qazanmış şairə” və s. kimi başlıqlar verilə bilər. Bundan başqa şairənin müxtəlif adda olan kitabları, dövrü mətbuatda çap olunan müxtəlif materialları və görkəmli insanların Mirvarid Dilbazi haqqında söylədikləri sitatlar, şeir parçaları verilir:

Görkəmli şəxslərin Mirvarid Dilbazi haqqında söylədikləri fikirlər:

“Əziz Mirvarid xanım!

Sizin şeirləriniz, poemalarınız, bütün əsərləriniz neçə-neçə nəsillərə güc, inam verib və bu gün də verir. Sizin əsərləriniz Azərbaycan xalqına-insanlara, gənclərə yüksək mənəviyyat hissləri aşılayır, insanları paklığa, mənəviyyata, ülvi duyğulara çağırır. Siz bütün əsərlərinizlə vətənimizə, xalqımıza sədaqətlə xidmət edərək, xalqımızın milli-azadlıq yolunda öz payınızı vermişiniz. Sizin əsərləriniz insanlarımızda, xalqımızda, gənclərimizdə milli hisslər, duyğular oyadıb, dirçəldib, gücləndirib, inkişaf etdiribdir və bugünkü səviyyəyə gətirib çıxarıbdır.

Siz Azərbaycanın istiqlaliyyəti yolunda fədakar bir əsgərsiniz. Ona görə də siz müstəqil Azərbaycanın ən yüksək mükafatı olan “İstiqlal” ordeninə layiq görülmüsünüz.

Heydər Əliyev,
Ümummilli lider

Mirvarid Dilbazi ilhamını xalqdan, onun mənəli keçmişindən səadətli bu günündən və daha parlaq gələcəyindən alan böyük istedad sahibidir.

Bəkir Nəbiyev,
akademik

Mirvarid Dilbazi yalnız ədəbiyyatımızın obrazı deyil, həm də milli mənəviyyatımızın və əxlaqımızın obrazıdır.

Rüstəm Kamal,
filologiya elmləri doktoru, professor

Olduqca şad və fərəhli bir ürəklə deyə bilərik ki, balaca Məhsətimiz - Mirvarid Dilbazi son əsərlərində şeirdən gözlədiyimiz gözəllik nümunələrini verməyə başlamışdır. Onun yaratdığı insan obrazları olduqca məzmunlu, mənalı və dolğundur.

M.S.Ordubadi,
yazıçı, dramaturq

Mirvarid Dilbazi sözün geniş mənasında beynəlmiləlçi, vətənpərvər, dostluğun nəğməkarıdır.

Əli Vəliyev,
Xalq yazıçısı

Hansı üfüqlərə ucalsan da sən yenə yerin cazibə qüvvəsində qalırsan. Sənin poeziyanı doğma torpaqdan, onun zəngin tarixindən, qələbələr dolu müasir həyatından ayrı təsəvvür etmək olmaz.

Nəbi Xəzri,
Xalq yazıçısı

M.Dilbazinin incədən incə lirikası bütün yaşlarımızda qəlblərimizi Avey dağının saf havası kimi nəvazişlə oxşayıb, Damcılı bulağın həzin pıçılısı kimi kövrək nəğmələr ötürərək, körpəliyimiz də onun oynaq, yadda qalan uşaq şeirləri ilə boy atıb.

Anar,
Xalq yazıçısı

Sənin poeziyanı mən bütün qəlbimlə sevirəm. Çoxları da sevir.

Mehdi Hüseyn,
Xalq yazıçısı

Mən Mirvarid Dilbazini görəndə, onunla danışanda Qorkinin Yesenin haqqında dediyi sözlər yadıma düşür. O deyirdi ki, Yesenin özü və şeirləri ilə tanış olandan sonra adama elə gəlir ki, o, insan olmaqdan çox, şairdir və təbiət onu məhz poeziya üçün yaratmışdır. Mən Mirvarid Dilbaziyə həyatın dolaylarında müxtəlif vəziyyətlərdə rast gəlmişəm. Həmişə də onu şeir, poeziya aləmində görmüşəm.

Ələviyyə Babayeva,
Xalq yazıçısı

Mirvarid Dilbazinin kitablarını vərəqləyən oxucu həmişə incə ruhlu səmimi bir şairə, ağıllı, nəcib, təvazökar bir müsahib, qayğıkeş və zəhmətsevər bir insanla üz-üzə gəlir.

Əhməd Cəmil,
şair

Dilbazi çox incə həyat müşahidələrindən dərin mənə çıxaran, bədii ümumiləşdirmələr yoluyla gedən şairədir. Emosional məharəti onun şeirlərinin birinci zinətidir.

Qasım Qasımzadə,
şair

Bəlkə də bu sərvət bütünlüklə sabaha gedib çıxmayacaq. Təbii ki, bütün sənətkarlar kimi, o da çıxdaşlara, “oksidləşmələrə” məruz qalacaq; zamanın küləkləri ilə üz-üzə gələcəkdir. Lakin bu günün bioqrafiyasının bir hissəsi kimi, gələcək nəslə öz sözünü deyəcəkdir. Bu poeziya əvvəllər bala quşlar kimi çox kövrək qanadlı, uzaq uçuşlardan qorxan, zəif və utancaq olmuşdur. Ancaq o özü uçmaq, özü oxumaq, öz səsi ilə dinmək istəmişdir. Bu səsi şairə vətən torpağından aldığından get-gedə

büllurlaşıb durulmuş, səmimilik və təbiilik axarı ilə özünə məcrə tapmışdır.

Məmməd Araz,
Xalq şairi

M.Dilbazinin poeziyası incə, saf səsi ilə çoxdan ürəklərə yol tapıb, xalqımızın mənəvi sərvətinə çevrilmişdir. Bu sərvət milyonlarla oxucunu daxilən zənginləşdirir, duyğularına xoş bir sığal çəkir, onları qanadlandırır. Bu xəzinədə vətən məhəbbəti, yüksək əxlaqi sifətlər olan bir ürəyin ehtirasları, öz balasını oxşayan bir ananın titrək nəvazişləri görünür.

Əzizə Əhmədova,
nasir, tərcüməçi

M.Dilbazinin yaradıcılığını oxucularla tanış etmək üçün kitabxanada keçiriləcək maraqlı tədbirlərdən biri də şeir müsabiqəsidir. Kitabxanaçı əvvəlcədən məktəblərlə əlaqə saxlayaraq oxucuları kitabxanaya dəvət edir. Şagirdlərə şairənin kitabları təqdim edilir. Onlar müəyyən şeirlər seçərək iştirakçı qismində tədbirə hazırlanırlar. Tədbirin vaxtı gəlib çatır. Daha sonra şeir müsabiqəsində münisflər və qonaqlar öz yerini alırlar. Əvvəlcə kitabxanaçı səhnəyə gələrək münisfləri və qonaqları salamlayır, iştirakçılara isə müvəffəqiyyətlər arzulayır.

Kitabxanaçı: M.Dilbazi orijinal yaradıcılığı ilə poeziyamızda görkəmli yer tutan həssas qəlbli sənətkardır. Sevimli xalq şairəmizin hansı kitabını götürüb oxusanız orada sizin ürəkdən sevdiyiniz, xoşunuza gələn müxtəlif mövzularda şeir görürsünüz. Bax, bu şeir kimi:

Ana dilli kitabım

Ay şəkilli kitabım,
Ana dilli kitabım,
Vərəqləri təptəzə
Üstü güllü kitabım.

Sən anamın dililə
Məni dindir, danışdır.
Mənə bağça yaşımdan
Hərflərin tanışdır.

Təzə tamam olubdur
İndi yeddi yaşım da.
Hər sözünü oxuyub,
Saxlaram yaddaşımda.

Hərflərini alaram,
Bir-birinə çalaram.
Anam kimi bacıma
Mən də layla çalaram.

Oxuyub, əzbərlərəm
“Ay pipiyi qan xoruz!
Gözləri mərcan xoruz!”
Dərsə gedən uşağı
Deyərəm yıxma, a buz!

Ay şəkilli kitabım,
Ana dilli kitabım,
Sən şeirli kitabsan,
Sən nağıllı kitabsan,
Bizə savad öyrədən

Sən ağıllı kitabsan!
Öpüb əziz saxlaram
Səni harada tapsam.

M.Dilbazi yaradıcılığa başladığı gündən bəri yazdığı bütün şeirlərində oxucuları vətənpərvər olmağa, xalqı, ana torpağı sevməyə, elmə-biliyə dərinlən yiyələnməyə çağırır. Şeirlərinin mövzusu bu cür yüksək fikirlər, təmiz hisslər təşkil edir. Onlar əsl ilhamla, sənətkarlıqla, şeirə, sənətə böyük məhəbbət hissilə yazıldığı üçündür ki, çox maraqla oxunur və yadda qalır. Gəlin, nəğməkar şairəmizin şeirlərini dinləyək. İştirakçıların bir neçəsinin şeirlərini sizə təqdim edirik. İlk iştirakçı şeirə başlayır.

Xatirələr olan yerdə

Daşların da dili vardır
Xatirələr olan yerdə.
İnsanların sevincləri,
Həsərləri qalan yerdə.

Məni bulaqlar dindirər,
Hey ağladar, sevindirər,
Sular odumu söndürər
Anam laylay çalan yerdə.

Hər duyğunun öz adı var,
Fikrin qəmlisi, şadı var.
Könlüm qaldı qoca çinar
Kölgəsini salan yerdə.

Kitabxanaçı “**Vətən qəhrəmanları**” şeirini demək üçün ikinci iştirakçını səhnəyə dəvət edir.

Bir canım var sizə qurban,
Azərbaycan oğulları!
Mərdliyi unutmur dövrən,
Mərd keçdiz qanlı yolları,

Ay vətən qəhrəmanları!
Düşmən yurdda yurd salmasın,
Yurdlar düşmənə qalmasın,
Vətən oğulsuz olmasın!
Azərbaycan aslanları!

Hər ölkədə adımız var,
Hər ocaqda odumuz var,
Nəbimiz, Fərhadımız var,
Tarix unutmur onları.

İsrafilim ilk ad aldı,
Mehdim dünyaya səs saldı,
Gəray öldü, adı qaldı,
Axdı xalqlarçün qanları.

Od yurdunun Ziyası var,
Qələmilə sirlər açar,
Mənə səs versin insanlar!
Yazaq dostluq dastanları.
Adım şair, özüm ana
Mən yazıram yana-yana...
Qan salanı düşsün qana,
Qana saldı cavanları.
Bir canım var sizə qurban,
Azərbaycan oğulları!

Üçüncü iştirakçı **“Mənim Respublikam”** şeirini demək üçün səhnəyə dəvət olunur.

Dağların daim uca, çayların dərin olsun,
Qulağında səslənən şən nəğmələrin olsun ,
Əgər, lazım gələrsə, sinəm səngərin olsun,
Mənim Respublikam!

Dünya xəritəsində-sən gözələ oxşarsan,
Göy Xəzərlə dağların arasında yaşarsan,
Bulaqları nəğməlim! Bir əbədi baharsan,
Saçlarımı darayan bahar yellərin olsun,
Mənim Respublikam!
Ayaqlarını öpər bizim nəğməli Xəzər,
Başını zirvələrdə dağ buludları bəzər,
Torpağında boy atan azad gənclər, körpələr
Geniş köksündə açan əlvan güllərin olsun,
Mənim Respublikam!

Həsrətinin sinəmdə yatmış gözü oyandı,
Ələsgərin, Vaqifin şirin sözü oyandı,
Ürəyimdə beş milyon evin çırağı yandı,
Çıraqlara nur verən abad ellərin olsun,
Mənim Respublikam!

Kitabxanaçı **“Mən məktəbə gedirəm”** şeirini demək üçün dördüncü iştirakçını səhnəyə dəvət edir.

Evdə şənlik edirəm,
Mən məktəbə gedirəm.
Başım biliklə dolsun,
Zehnim işıqlı olsun,
İşıq saçım hər yana.

Dayaq olum Vətənə,
Kömək olum insana.
Mən məktəbə gedirəm,
Gözün aydın, ay ana!

Tədbirin sonunda qaliblər münsiflər heyəti tərəfindən müəyyənləşdirilir. Daha sonra qaliblər və digər iştirakçılar mükafatlandırılır.

Kitabxanaçı: Mirvarid Dilbazi yaradıcılığında doğma Azərbaycanın, eləcə də bütün ölkəmizin bugünkü həyatı, vətəni müdafiə mövzusu özünə daha geniş yer tapmışdır. Ümumiyyətlə, sənətkarın yaradıcılığında öz xalqına məhəbbət ümumbəşəri və ictimai xarakter daşımış, o, insan ömrünün mənasını xalqa, vətənə xidmətdə görmüşdür.

Görkəmli şairəmizin “vətənpərvərlik” mövzusunda həsr etdiyi şeirləri oxuculara çatdırmaq, təbliğ etmək məqsədilə kitabxanada “**Məni şairə edən yerlər, əcdadıma vətən yerlər**” adlı tədbir keçirilir.

İlk iştirakçı şeirini demək üçün səhnəyə dəvət olunur.

Haqq sevən ordumuza

Yurda mərdlər verənim!

Gözün aydın, gözü tarix boyu odlar görənim,

Yaralanmış, paralanmış, qana batmış vətənim!

Gələcək son günü yurdunda o qanlar tökənin.

Ayları, illəri ey qanlı döyüslərdə keçən,

Geydi əsgər libası mərdlərin, ey şanlı vətən!

Ordumuz haqqı sevən millətimin ordusudur,

Topu, təyyarəsi xalq eşqi, vətən duyğusudur.

Nəvələr geydi döyüş paltarını əcdadının,

Qoymasın sönməyə gur məşəlini yurd odunun.

Ordumuz haqqı sevən millətimin ordusudur,

Yürüşü, andı onun yurdu xilas duyğusudur.

O gedir, son qoyacaq bunca olan zülmə, şərə,
Haqq sevən ordumuzu çatdır, ilahi, zəfərə!

Kitabxanaçı **“Qorxmaz”** şeirini demək üçün ikinci iştirakçını səhnəyə dəvət edir.

Bu necə hekayət, necə nağıldı,
Oldu para-para yurdlar dağıldı!
Öldü döyüşlərdə, çünki oğuldu!
Qaldı ürəklərdə dərdi Qorxmazın!

Vətən, dar ayaqda mərd oğul istər,
Əgər oğulsansa dur, hünər göstər!
Döyüşdə sınıdır qəhrəman kəslər,
Ey vətən, cəsurdu, ərdi Qorxmazın!

Köksüylə qorudu o Qarabağı,
Dəyməsin bu yurda düşmən ayağı.
Öldü o, başında kişi papağı,
Ölkə hünərini gördü Qorxmazın!

Göz dikmə, ey cəllad, sən bu torpağa,
Çörəkli arana, çiçəkli dağa,
Yurdun oğulları durmuş ayağa,
Tapdanmaz heç zaman yurdu Qorxmazın.

Amansız düşmənlə o mərd döyüşdü,
Qanı çiçəklərə, güllərə düşdü,
Gözəl Qarabağda dillərə düşdü
Adı, o mərdlərin mərdi Qorxmazın!

Kitabxanaçı **“Təklənmiş millətim”** adlı şeiri demək üçün üçüncü iştirakçını səhnəyə dəvət edir.

Qoçaqların şan-şöhrətini,
Qorxaqların baş töhmətini
Olan, təklənmiş millətim!
Qoçağa, qorxaq deyilməz,
Heç zərbədən dağ əyilməz.

Qalx, ey adı oğul olan,
Torpağı düşmənə qalan,
Məşələrdə donan balan
Qisasa çağırır səni,
Qalx, qurtar doğma vətəni.
Kömək gəlir yad ellərdən,
O günü ağlayıram mən,
“İlanəyə” qaldıq nədən?
Qəhrəmanım, gir döyüşə,
Düşmənlərlə dur döş-döşə.
Hanı o naz-nemət dolu,
Açıq süfrən, vətən oğlu?
Səadətini var bir yolu:
O, namus, qeyrət yoludur,
Düşmənə nifrət yoludur.

Laçının qəhrəmanları,
Kəlbəcərin aslanları
Şuşanın bəy cavanları,
Qubadlının, Zəngilanın,
Ay Ağdamın tərlanları
Barlı bağlar, ağ saraylar
Sizi o torpaq haraylar.
Qalx ayağa, dağ vüqarım!
Qayıt yurda, namus, arlım!
Gəncim, qocam, başı qarlım!

Qalx, silaha sarıl daha
Qalx, and verirəm Allaha!

Dördüncü iştirakçı **“Vətən oğul istəyir”** şeirini demək üçün öz yerini alır.

Döymür sinəsinə hər an “mən” deyə,
Uca kürsülərdən “el-vətən”!-deyə,
Vermir boş sözlərdən nisyə hədiyyə-
Vətən oğulları vətənə qardaş!

Eldə sədaqətin öz meyarı var,
O, şöhrət hissindən uzaqda yaşar,
Heç kəs inanmayır, etmir etibar,
Sözünün qüvvəsi itənə, qardaş!
Qıraqda dolanıb, ortada yeyib,
Qeyrətdən dəm vurub, özünü öyüb,
Nə deyim, gen gündə oğulam,-deyib,
Dar gündə aradan itənə, qardaş!

Xalq oğul istəyir mərd, etibarlı,
Zəkası işıqlı, namuslu, arlı,
Uca dağlar kimi başı vüqarlı
O, elə, el ona güvənə qardaş!

El kimin itirmiş haqqı-sayını?
Vermiş yaxşılardan hörmət payını,
Mən necə qurum bu söz sarayını
Çatdıraq vətəni xoş günə, qardaş!

Çıxıb sınaqlardan bizim oğullar,
O canım oğullar, gözüm oğullar!
Göstərib döyüşdə dözümlər, oğullar.
Bir səngər olubdur hər sinə, qardaş!

Tədbirin sonunda qaliblər münsiflər heyəti tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Kitabxanaçı: M.Dilbazi, əsərləri oxucular tərəfindən həmişə rəğbətlə qarşılanan, orijinal yaradıcılığa malik olan şairlərimizdən biridir. Qəlbini ilhama gətirən mövzuları özünəməxsus təsirli bədii dillə, yeni boyalar və obrazlı ifadələrlə əks etdirmək, dərin ümümləşdirmə, xoş lirizm onun yaradıcılığının ən yaxşı məziyyətlərindəndir. Şairənin yaradıcılığını izləyən hər bir oxucu onun getdikcə necə kamilləşdiyinin, bir sənətkar kimi sözün əsl mənasında yüksəldiyinin şahidi olur. Elə buna görə də şairənin “Xatirələr olan yerdə” kitabındakı şeirlərini həyəcanlanmadan oxumaq olmur.

Bu şeirlərin əsas qəhrəmanı humanist dünyagörüşlü, xalqını, Vətəni dərin məhəbbətlə sevən, sədaqət, dostluq, mərdlik kimi insani keyfiyyətləri təbliğ edən, qəlbini həmişə yüksək, alicənab hisslərlə döyünən şairənin özüdür. O, iftixarla deyir:

Əziz xalqım, heç bir işim,
Bir addımım yoxdur ki, mən,
Saf eşqinlə ruhlanmayım,
Güc almayım qüdrətindən.
İllər boyu bu duyğunu
Yaşadıqca ürəyimdə,
Vidənim saf, qəlbim rahat,
Təmiz olmuş çörəyim də.

Kitabın bir növ proloqu kimi verilmiş bu misralar M.Dilbazinin yeni şeirlərinin ümumi ruhunu çox gözəl ifadə edir. Kitabı vərəqlədikcə gözümüz önündən həssas təbiətli, xeyirxah niyyətli, gözəllik aşiqi, həmişə insanların səadətini

düşünən narahat bir sənətkarın mənalı ömür səhifələri gəlib keçir. Şairənin əsl müvəffəqiyyəti burasındadır ki, bu ülvî ideallarla tək-cə özü yaşamır, oxucusunu da bu hisslərlə yaşamağa sövq edir, onu mənəvi cəhətdən yüksəldir.

M.Dilbazinin yeni şeirlərinin əksəriyyəti vətənimizin füsunkar təbii gözəlliklərinin, coşğun həyatının, tükənməz nemətlərinin tərənnümünə həsr olunmuşdur. Belə şeirlərdə dogma vətənimizə, xariqələr yaradan zəhmət adamlarına dərin məhəbbət, yüksək poetik hiss hakimdir. “Günəş batanda”, “Xeyli yer gəzmişəm”, “Dəniz havalı Vətən”, “Badamlı”, “Lənkəran ellərində”, “Talış dağlarında” və s. şeirlər bu səpkidə yazılmış gözəl sənət nümunələridir.

Bir yanı günəşli, bir yanı çənli,
Döşləri laləli, oymadərəni.
Bizim güney dağlar, yastı təpələr,
Otursam dövrəmdə çiçək ləpələr.
Bu yaşıl çəməndə fikrə dalararaq
Şair olmayan da ilhama gələr.

Şairə belə şeirlərində təbiətin sadəcə şəklini çəkməklə kifayətlənmir, əksinə, onun gözəlliklərini insanın mənəvi keyfiyyətləri ilə birləşdirir, müqayisə edir və beləliklə, həyatın canlı, dinamik təsvirini verməyə çalışır. Təbiətin obrazlı təsvirlərini verən, qüvvətli təşbihlər əsasında yazılmış “Tarla”, “Dəniz çəmənini”, “Qızıl lalələr” belə şeirlərə ən yaxşı misal ola bilər. “Tarla” şeirində müəllif təbiəti, torpağı daim arzularla yaşayan, çırpınan narahat insan ürəyinə oxşadır, oxucunu bərəkətli tarlalarımızın yanından laqeydliklə keçməməyə, onu dinləməyə, duymağa çağırır:

Ürəyə bənzəyir tarla,
Yaşar daim arzularla...
Şumlananda fikrə dalmış
İnsan kimi dalğın olur,

Göyərəndə eşqə düşmüş
Cavan kimi çılgın olur.

Biz Xəzər dənizi, onun mavi suları haqqında gözəl şeirlər çox oxumuşuq. Cəsarətlə demək olar ki, M.Dilbazinin “Dəniz çəməni” adlı şeiri son illərdə bu mövzuda yazılmış əsərlərin ən yaxşı nümunələrindən biridir. Görün, şairə füsunkar dənizin sübh gözəlliyini necə təbii, poetik şəkildə təsvir etmişdir:

Səhər-səhər
Mavi Xəzər,
Bir çiçəkli düzə bənzər.
Günəş dənizlə öpüşər,
Əksi durğun suya düşər.
Əlvan dəniz çəmənində
Qızıl çiçəklər titrəşər.

M.Dilbazinin Vətən mövzusunda yazılmış əsərləri arasında Rusiya şeirləri təsvirlərinin orijinallığına və təzəliyinə görə daha çox nəzəri cəlb edir. “Üç nağıl”, “Neva”, “Borodinaya gedən yol” kimi şeirlərdə füsunkar rus təbiətinə vurğun olan həssas qəlblə bir insanın ürək çırpıntıları ifadə olunmuşdur. Xüsusilə şairənin rus qışının romantikasını vermək üçün seçdiyi ifadələr, bədii təsvir vasitələri çox rəngarəng və təbiidir.

Rus qışının çoxlu nağılları var,
Nağıl deyə-deyə yağır sanki qar.
Almaz dənələri tökülür yerə,
Günəşli havada bərq verə-verə.
Bəlkə qu quşları tükünü tökür,
Pərqu örpəyini asıman sökür...
Bəlkə xana qurub rus pəriləri
Ağ atlas toxuyur bəzəsin yeri...

M.Dilbazi vətənimizin təbii gözəlliklərinin tərənnümünə meyl göstərsə də, onun ilhamını daha çox qanadlandıran, bu təbii gözəlliklərə yaraşlıq və məzmun verən zəhmət adamlarıdır, onların qadir əməyidir. “Mən kiməm, mən nəyəm elsiz, vətənsiz?”-deyən şairənin nəzərində vətən və xalq sözü bir vəhdət təşkil edir. Böyük arzularla, əməllərlə yaşayan bir ölkənin, bir elin vətəndaşı olduğu üçün özünü dünyanın ən xoşbəxt insanı adlandıran şairə iftixarla deyir:

İnsanları canım, qanımlı,
Onlarsız necə dolanımlı?
Demə qəlbi qırılmışam
Mən əzəldən bu ellərə
Vurulmuşam, vurulmuşam!

M.Dilbazinin şeirlərinin bir hissəsi sülh, azadlıq, bərabərlik ideyalarının tərənnümünə, mərdlik, sədaqət, dostluq kimi fəlsəfi-etik problemlərə həsr olunmuşdur. Onun qələmindən çıxmış “İnsanlar”, “Mərdlik”, “Sevincim”, “Mayak”, “Xeyirxah insanlar” kimi əsərləri sənətkarlıqla yazılmış, həyat və insanlıq haqqında nəcib, nikbin hisslər təbliğ edən siyasi lirikanın ən yaxşı nümunələri təsiri bağışlayır. Vətənimizdən, onun azad, bəxtəvər adamlarından bəhs edərkən həmişə böyük iftixar və sevinc hissləri ilə yaşayan şairə yer üzündə hələ də ədalətsizliyin, istismarın bəşərin şərəfli adına ləkə olan xəbis, riyakar, çirkin niyyətli insanların mövcud olduğunu düşündükdə istər-istəməz qüssələnir, onun nikbin nəğmələrinə təşviş, kədər hissləri qarışır.

Lakin şairə kədərlənsə də, heç vaxt bədbinləşmir, ümitsizliyə qapılımlı. O, yer üzünün əşrəfi olan insanın xeyirxahlığına, qüdrətinə, azadlıq və xoşbəxtlik uğrunda tükənməz mübarizə gücünə ürəkdən inanır, dünyaya səadət, əmin-amanlıq gətirmək üçün yaşayan insanları alqışlayır:

Görsək də, görməsək də,
Biz sevirik onları.
Səadət paylamaq üçün
Doğulmuş ancaq onlar
Dünya sizensiz olmasın
Ey xeyirxah insanlar!

Şairə müraciət etdiyi xeyirxah insanları sayıqlığa, ləyaqətlə yaşamağa, canlarını bəşəriyyətin işıqlı gələcəyi uğrunda qurban vermiş xalq qəhrəmanlarına oxşamağa Koroğlu, Nəbi, Babək kimi mərd, mübariz olmağa çağırır:

Elə insan istərəm,
Çıraq xilqətli olsun,
İşiq saçsın hamını
İşıqlı etmək üçün.
Elə insan istərəm,
Od təbiətli olsun,
Yansın ömrü boyunca ,
Eli isitmək üçün.

“Xatirələr olan yerdə” kitabı M.Dilbazinin yaradıcılığında müvəffəqiyyətli bir addım kimi qiymətləndirilmişdir.

Kitabxada keçiriləcək tədbirlərdən ən möhtəşəmi ədəbi-bədii gecədir. M.Dilbazinin xatirəsinə həsr olunmuş **“Xalq məhəbbətini qazanmış şairə”** adlı ədəbi-bədii gecəyə Azərbaycanın görkəmli ədiblərini, sənət-söz adamlarını dəvət etmək olar.

Əvvəlcə iştirakçılara Mirvarid Dilbazinin həyat və yaradıcılığından bəhs edən slayd təqdim olunur. Sonra isə aparıcılar səhnəyə daxil olurlar.

I Aparıcı: Salam hörmətli qonaqlar, əziz dostlar. Bu gözəl şeirli tədbirə xoş gəlmisiniz. Bu gün hamımız M.Dilbazinin 105-ci ildönümü münasibətilə onun keçdiyi ömür yoluna işiq salmaq üçün bu tədbirə yığışmışıq.

Mirvarid xanımın yaradıcılığı həyatın özü qədər müxtəlifliklərlə, rəngarəngliklərlə doludur. Bəşəri hisslərlə yaşayan, ətrafında cərəyan edən hadisələri predmetləşdirmək çoxlarına adi kimi görünən şeylərə bədii don geydirmək bacarığı bir tərəfdən onun istedadının bəhrəsidirsə, o biri tərəfdən bu onun həyatsevərliyi ilə əlaqədar olmuşdur. Həyata məhəbbət, həyata bağlılıq Mirvarid poeziyasının məğzini, Mirvarid poeziyasının əsasını, bünövrəsini təşkil etmişdir. Qələm onun dünyada ən yaxın sirdaşı, ən mübariz silahdaşı olmuşdur.

Dar günümdə mən söykəndim qələmə,
O qüdrətmiş, o qüvvətmiş sən demə!
Dedim:-qələm, mənim sadıq sirdaşım,
Köməyim ol əyilməsin qoy başım!
Mən yorulsam sən yorulma, əzizim!
Qarşımızda vəzifələr var bizim.

M.Dilbazi torpağa bağlı , el-obaya söykənən xalq zəmanətli, xalq dəyanətli, zəhmətkeş bir şairədir. O, uşaqların və yeniyetmələrin də sevimli şairəsi olmuş, yaradıcılığının böyük bir qismini onlara həsr etmişdir. O, təkcə bir şairə kimi yox, bir ana, bir müəllimə kimi də uşaqların tərbiyə və təhsilinə həmişə özünü cavabdeh bilmişdir. “Tarla mahnısı”, “Sünbülün mahnısı”, “Ayların söhbəti”, “Tapın görüm hansı quşam” və s. şeirlər uşaqların sevib oynadığı kəpənəklər kimi, sevib dərdikləri çiçəklər kimi, qovub oynadıqları nəğməli quşlar kimi gözəldir. Bunlarda uşaq aləminə yeni əşya və hadisələr təqdim olunub, onlara bilik, zövq, yeni anlayış aşılammışdır.

II Aparıcı: M.Dilbazinin uşaqlar üçün yazdığı şeirlərin əsas qayəsi tərbiyə məsələsidir: uşaqların mənəvi tərbiyəsi, əmək tərbiyəsi. Torpağına, xalqa, milli adət-ənənələrimizə məhəbbət ruhunda böyümələri kimi çox vacib işlər görkəmli şairəmizin şeirlərində öz əksini tapmışdır. “Oğul çörəyi” adlı şeirində çörəyə məhəbbət necə gözəl təsvir edilib.

Taxılını biç, oğul,
Biçin vaxtı ötməsin!
Çörəyimiz olsun bol,
Yerdə bir dən itməsin.
Torpağı yaxşı becər
Alaq otu bitməsin.

Onun ictimai-siyasi şeirləri nəsihət xarakteri daşımamış, insanın həyata düzgün baxışı, cəmiyyət içərisində tutduğu mövqe öz əksini tapmışdır. Həyatda buz kimi soyuq olan hər şeyə laqeyd baxmaq, təfəkkürün tələblərinə qulaq asmamaq, yalnız yeyib yatmaq üçün ömür sürmək şairənin yaradıcılığına yad olmuşdur. O, şüurlu insandan həssaslıq, alovlanmaq, yanmaq, biganəliyə düşmən kəsilməyi tələb etmişdir. Duyğusuz insanları şairə quru daşdan fərqləndirməmişdir. Şeirlərində insanı haqsızlığa, ədalətsizliyə qarşı mübarizə aparmağa, öz qəlbinin hökmünə qulaq asmağa çağırmışdır.

Əgər şeirə dönsə bu məhəbbətim,
Hər sözdə bir ana qəlbi döyünər.
Mənim burdan gəlir gücüm, qüvvətim,
Ocaq öz içindən yanmasa sönər,
Öz içindən yanan bir ocağam mən,
Yandıqca, daha gur yanacağam mən.

M.Dilbazi heç vaxt özünü düşünən, öz səadətini arzulayan şairə olmamışdır. Onun sevinci də, kədəri də öz doğma eliylə, obasıyla şərikdir. “Xalqımın sevinci mənim sevincim, xalqımın kədəri mənim kədərimdir.” Bu misralar sevimli şairəmizin yaradıcılıq devizidir.

İstəmirəm dağların olam tək bir çeşməsi,
Susa dörd bir yanımda şələlələrin səsi.
İstəmirəm, bağların olam tək bir ağacı,
Küləklər dörd bir yanımda səslənə acı-acı.

Mən elə bir güləm ki, bitmək istəmirəm tək,
Məni yetirən torpaq qoy açsın min-min çiçək!

I Aparıcı: İnsanların həyata baxışı, həyatdakı mövqeyi, cəmiyyətdəki yeri Mirvarid Dilbazi tərəfindən zərgər dəqiqliyi ilə müəyyənləşdirilmişdir. İnsan gərək ona verilən bir ömürdə öz mövqeyini düzgün seçsin, həyatda bir ad qoyub getsin. Xudbinlik, xəbislik, başqasının ayağının altını qazmaq, şüurlu insan təbiətinə yad olmalıdır.

M.Dilbazi şeirlərinin lirik qəhrəmanı həm də səadəti saf, təmiz məhəbbətdə axtaran, etibar, sədaqət timsalı olan bir qadındır. Onun məhəbbət şeirləri, sənətkarlıq cəhətdən də təzə, tərəvətlidir. O, sevən qəlbinin duyğu və həyəcanlarını gah qəzəl və rübai janrında, gah qoşma və bayatılarda tərənnüm etmişdir. Bəzən isə özünün tələb etdiyi yeni şeir şəklini, vəznini meydana gətirmiş, Mirvarid üslubunun özünəməxsus novatorluğunu aşkara çıxarmışdır.

Mizrab sındı,
Sim qırıldı, lal oldu kaman,
Nəğmə susdu, səadətə qalmadı güman,
Öz əhdimi unutmadım mən də heç zaman.
Ayırmadı öz vədimdən məni bir həvəs,
Nə sən,
Nə heç kəs.

Dilbazinin Arazın o tayında qalmış vətəndən bəhs edən şeirlərində isə sonsuz kədər ifadə olunmuşdur. “Araz, niyə lal axırsan, könül evin viran kimi?”, “Can qardaşım, nə kövrəksən”, “A qürbətdə bitən çiçək, körpə niyə gözün doldu?”. Şairənin Cənubi Azərbaycana, orada yaşayan bacı və qardaşlarımıza həsr etdiyi şeirlərdə ayrılıq, həsrət, bu vəziyyətə etiraz motivləri üstünlük təşkil etmişdir. Şairə vətən övladını bu tarixi adalətsizliklə barışmamağa, əbədi birliyə çağırmışdır.

Fikri fikrə,
Sözü sözə,
Odu oda,
Gözü gözə,
Elə çataq,
Ocağımız, çırağımız
Bir yansın, ayrı yanmasın,
Heç bir qəsbkarın əli
Bu birliyə uzanmasın.

II Aparıcı: M.Dilbazinin yaradıcılığını onun poemalarından danışmadan təsəvvür etmək olmaz. “Məhsəti” poemasında şairəyə böyük məhəbbət, onun obrazının özünəməxsus rəng və boyalarla yaratmaq hissi qüvvətlidir. Gözümüz qarşısında ətraf mühitin əzab və işgəncələrini çiyinə yükləyib, o dövrün bütün qadın sevgisi və istəklərini gözünə yığıb zülmətlər içindən işığa doğru addımlayan bir qadın obrazı canlanmışdır. Bu qadın müxtəlif əsrlərin burulğanından keçib Heyranxanım, Natəvan olmuşdur.

“Əlcəzairli qız” poeması, M.Dilbazinin poema yaradıcılığında ən yüksək zirvədir. Burada illər boyu Şərqi soyub talayan, ərəblərin gözünün işığını Avropa şəhərlərində çilçırağa döndərən, özünü isə qul yerinə işlətmək istəyən bir ovuc istismarçı imperialistlərə qarşı ərəb qızı Cəmilənin real obrazı ümumiləşdirilib, bir yenilməz epos qəhrəmanı səviyyəsinə qaldırılmışdır. Bu qəhrəman əyilməzdir, vüqarlıdır. Ancaq onu zindana salanlar fiziki cəhətdən daha qüvvətlidirlər. Onu döyə, əzə, təhqir edə bilirlər. Ancaq sarsıda bilmirlər.

Cəllad, əlini saxla!
Haqq istəyən bir səsi
Susdurursan nə haqla!?
Mən azadlıq istəyən
Mərd xalqımın səsiyəm!

Onun doğma balası,
Onun yetirməsiyəm.
Ərəb analarının
Məni qəmli laylası,
Üsyan səsi böyütdü.
Tapdadığım torpağın,
Qurutduğun çeşmənin
Suyu, havası məni
Belə üsyankar etdi!
Mənim xalqım diz çökməz,
“Qulluq halqası” taxmaz,
Ölər, səni yurdunda
Hökm etməyə buraxmaz!

I Aparıcı: M.Dilbazinin bütün şeirlərində bir ocaq işığı var, ocaq istisi, hənirtisi var, yaylaq havası var, bənövşələr üstə göz yaşları var. O, istəyirdi ki, onun isindiyi və dediyi ocaq təkcə özünü isitməsin, hamının ocağı olsun, bütün insanları, bəşəriyyəti isitsin. Onun şeirlərində bir əminlik hiss var, özgürlük eşqi var. Bu hisslərin hamısı bircə şeydən qidalanır: ocaq hənirtisindən, ocaqlıqdan.

Mirvarid xanım istəyirdi ki, insan əsl mənada insan olsun. Özünə bənzəsin, məsləki olsun, qeyrəti olsun. Kişiliyi, mənliyi, mərdliyi olsun! Bir sözlə, insanlara örnək olsun! Onun poeziyası işıqla (çıraq), nurla (ocaqla) dolu poeziyadır.

M.Dilbazi ürəyi eldə olan sənətkardır, ürəyi elin ürəyidir. O, çox doğru-dürüst qənaətə gəlib ki:

Unutmaz Vətən məni,
El deyib ötən məni!

O, öz gücünü hardan aldığını öz şeirlərində dönə-dönə vurğulayıb. Xüsusən də bayatılarında:

Bu çay o dağdan gəlir,
Suyu uzaqdan gəlir.

Mənim arzu çaylarım
Ana torpaqdan gəlir.

“İnsanlaşdırmayan söz gərəksizdir”. Bu mənada M.Dilbazi sözü insanı insanlaşdıran sözdür. İnsanı ocaq edən, yurd edən, el-oba, vətən edən sözdür!

M.Dilbazi şeir və poemalarını yazanda tək-cə istedadı arxalanmamış, həm də dərin çaylar keçmiş, uca dağlardan aşmış, dost elləri gəzib dolaşmışdır. İlk təəssüratlarını dərinləşdirmək üçün arxivlərdə işləmişdir, pambıq və tərəvəz becərən, çay yığan qızlarla bir cərgədə dayanmış, yağışda islanmış, günəş altında yanmış, zəhmətdə, gərgin əməkdə yenidən sınılanmışdır. Çünki, o yaxşı söz varisi kimi bədii yaradıcılığa ciddi yanaşmış, təsirsiz, kəsərsiz şeiri bəyənmemişdir:

Şeirəm! Vətəndaş kimi
vətənin keşiyində
 əgər dura bilməsən,
Səni dara çəkərəm!
Üstündən öz əlimlə
 özüm qara çəkərəm.

Şairə oxucunu mənən zənginləşdirməyə, ona tərbiyəvi-estetik təsir göstərməyə çalışan incə lirika ustasıdır, ictimai ideallar, dərin fəlsəfi mətləblər şairəsidir.

Sülh uğrunda, xalqların azadlığı uğrunda mübarizə, bu mübarizədə zəhmətkeşlərin beynəlmiləl həmrəyliyi M.Dilbazinin düşündürən mətləb, həyati amalı olmuşdur. Şairə kitabdakı “İnqilab qəhrəmanları”, “Əsgər təbiəti”, “Musa Cəlil”, “Neruda”, “İnqilabçı təbiət”, “İspan şairi Qarsia Lorkanın şəkli qarşısında” şeirlərini də bu niyyətlə, azadlığa gedən yolu təsvir və tərənnüm niyyətilə yazmışdır.

II Aparıcı:Vətən məhəbbəti M.Dilbazinin şeirlərində ana məhəbbəti ilə qoşalaşmış, bu iki hiss çox zaman bir vəhdət kimi tərənnüm olunmuşdur.

Anamdan ilk ayrılıanda yeddi yaşım bitməmişdi,
Laylasının həzin səsi qulağımdan getməmişdi.
Elə bil ki, qırılmışdı sevincimin qanadları
Bəzən durub gizli-gizli ağlayırdım gecə yarı.
Hara getsəm o saf xəyal ayrılmazdı məndən bir an,
Sən könlümdə bəslədiyim o duyğusan, Azərbaycan!

Bu duyğu – Ana-Vətən, Ana-Torpaq vəhdəti, ümumən poeziyamıza xas olan bu motiv Mirvarid xanımın da şeirlərindən qızıl xətt kimi keçmişdir. “Ana ömrü-şairə ömrü”, “Elə böyük xalqın qızıyam ki, mən”, “Ana və qız”, “Analara”, “Layla”, “Məhəbbətdən isinir sinəm”, “Mənim ürəyim” və onlarca başqa yazılar bu hissənin poetik təzahürü olmuşdur.

Neçə məhəbbətin odu sinəmdə,
Anayam, yoldaşam, övladam mən də.
Yanıb bir şam kimi qurtarsam haçan
Son sözüm yenə də “Ana” olacaq.

M.Dilbazi şeirlərində biz bugünkü gənc nəslə örnək ola biləcək Ana obrazı ilə qarşılaşırıq. O, bircə an unutmamışdır ki, hər şeydən əvvəl, tərbiyəçidir, gələcək nəsillə qarşısında məsuliyyət daşıyır, analarımızın, nənələrimizin ən gözəl və nəcib keyfiyyətlərini, müqəddəs ənənələrimizi onlara aşılamaq başlıca vəzifəsidir. Bir şairə-ana-vətəndaş kimi M.Dilbazi qızlarımızda, gələcək analarda məhz azərbaycanlı analara xas olan keyfiyyətləri görmək istəmişdir.

I Aparıcı: M.Dilbazi XX əsr Azərbaycan şairlərinin o nəslinə mənsubdur ki, onlar yalnız şeirimizin, poeziyamızın, ədəbiyyatımızın yox, ümumiyyətlə müasir mədəniyyətimizin inkişafında çox görkəmli xidmətlər göstərmişdir.

M.Dilbazi özü olduqca zərif bir insan, zərif bir qadın olmaqla bərabər, bütün bu dövr ərzində bir kişi qeyrəti, cəsarəti və qüdrəti ilə yazmış-yaratmış, doğma xalqına, vətəninə, ana dilinə xidmət etmişdir. Əlbəttə, bunların hamısı sözün qüdrəti, gücüdür. Mirvarid xanım da həmişə əlində qələm bu böyük sözün təəssübünü, qeyrətini çəkmişdir.

II Aparıcı: Mirvarid xanım xoşbəxt bir sənətkar olmuşdur. Çünki onun əsərləri, yaradıcılığı zamanın sınağından çıxmışdır. Mirvarid xanım təbiəti, məhəbbəti, pak, təmiz, ülvi insani hissiyyatları qələmə almışdır. Bütün bu şeirlərin, poemaların, dram əsərlərinin arxasında doğma xalqa, vətənə, ana yurda vətəndaş bağlılığı dayanmışdır. O, əlində qələm XX əsrin tarixini yaşamışdır. Xalq şairəsi o dövrü bizim kimi kitablardan öyrənməmiş, özü görüb götürmüşdür. Hələ lap uşaq ikən Mirvarid xanım Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin vətəndaşı olmuşdur. Sonra Sovet Azərbaycanı, mürəkkəb, keşməkeşli, ziddiyyətli, bir sıra məqamlarında kədərli, qüssəli, hətta qorxunc, qəddar, amma bir sıra məqamlarında da sevinclə dolu bir yaşantı. Mirvarid xanım bütün bu dövrdə epoxal hadisələrin nəinki iştirakçısı olmuş, həm də o, sözlə bədii mücadilə aparmışdır.

M.Dilbazi XX yüzillikdə Azərbaycan qadınına, onun mühitinə, ömür yoluna, qayğı və düşüncələrinə, duyğu və həyəcanlarına yalnız ona xas olan poetik görümlə və avazla Dilbazi ulduzunda əbədiyaşarlıq verən bəxtiyar şairədir.

Ədəbiyyat siyahısı:

Mirvarid Dilbazi – 105

Seçilmiş əsərləri : poeziya. - Bakı : Çayıoğlu, 2006. - 288 s. - (Azərbaycan Ədəbiyyatı).

Seçilmiş əsərləri : poeziya. - Bakı : Lider nəşriyyatı, 2004. - 280 s.

Fikir ümmanında : əsərlərdən seçmələr. - Bakı : E.L. Nəşriyyat və Poliqrafiya Şirkəti MMC, 2014. - 532 s.

Elektron resurs

Seçilmiş əsərləri [Elektron resurs] : poeziya. - Electron mətn. - Bakı : İnnovativ Tədris Mənbələri (İTM) QSC, 2012. - 1 el. opt. disk (CD-ROM) : berrəngli ; 12 sm. - (Nizami layihəsi). - (qutuda)

Dövri mətbuatda

Analar və balalar // Savalan. - 2013. - 15-17 yanvar. - № 2. - S. 5.

Balaca qızam : şeir // Göyərçin. - 2013. - № 1. - S. 6. - [şeir ilk dəfə "Göyərçin" jurnalının 1967-ci il 11-ci sayında dərc edilmişdir].

Can anam : şeir // Göyərçin. - 2017. - № 3. - S. 2.

Güllünün çəkmələri // Göyərçin. - 2008. - № 1. - S. 19.

Günəş üçün ; Həyat gözəldir // Göyərçin. - 2011. - № 3.

Xoş gəlmisən, ay bahar : şeir // Tumurcuq. - 2014. - № 4. - S. 2.

Neylərəm o ömrü mən : şeir // Füyuzat. - 2011. - № 2. - S. 37.
Qaranquş : şeir // Göyərçin. - 2008. - № 3. - S. 4.
Sevincin bayramı : hekayə // Göyərçin. - 2016. - № 3. - S. 6-7.
Şuşa : şeir // Savalan. - 2014. - 3-5 iyun. - № 41. - S. 3.
Unudulmaz sənətkar : İlyas Əfəndiyev haqqında // Yaddaşın
boy çiçəyi : Unudulmaz xalq yazıçısı İlyas Əfəndiyev
xatirələrdə. - Bakı : Qərənfil MMC, 2006. – S. 124-125.

Haqqında

Kitablarda

Agabalayeva S. Zamanla üz-üzə : monoqrafiya. - Bakı :
Təhsil, 2013. - 160 c. - Bu kitab Azərbaycan Rəpublikası
Prezidenti İlham Əliyevin "Mirvarid Dilbazinin 100 illik
yubileyinin keçirilməsi haqqında" 16 may 2012-ci il tarixli
sərəncamına əsasən çap olunur.

Əhmədova A. Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı : İbtidai sinif
müəllimliyi ixtisası üçün dərs vəsaiti. - Bakı : Elm və Təhsil,
2012. - 120 s. – Kitabda başqa uşaq yazarları ilə bərabər
Mirvarid Dilbazinin yaradıcılığı da təhlil olunur.

Ləman F. Od üstündə doğulmuşuq // Seçilmiş əsərləri. :
Dəyər. - Bakı : MBM, 2011. - C. 4.- S.341-349.

Dövri mətbuatda

Mirvarid Dilbazinin 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (16 may 2012-ci il) // Azərbaycan. - 2012. - 17 may. - № 107. - S. 1. ; Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi. - 2012. - № 2. - S. 4.

Bu yurdun Mirvarisi : Mirvarid Dilbazi - 100 ; ssenari // Mədəni həyat. - 2012. - № 11. - S. 29-31.

Çağırış : Mirvarid Dilbazi - 100 // Azərbaycan. - 2012. - № 10. - S. 105-112. - şairə Mirvarid Dilbazi haqqında müxtəlif illərdə çap edilmiş fikirlər.

Həsənqızı, E. Ehtiramın təzahürü : Mirvarid Dilbazi - 100 // Mədəni həyat. - 2012. - № 11. - S. 2.

Xəlilzadə F. Qələmilə həmdərd şair : Mirvarid Dilbazi - 100 // Kaspi. - 2014. - 18 oktyabr. - № 171. - S. 16.

Xəlilzadə F. Şeirimizin Mirvarisi : Mirvarid Dilbazi - 90 // Mədəni həyat. - 2012. - № 11. - S. 16-17. ; Azərbaycan. - 2012. - 19 avqust. - № 185. - S. 5.

İsrafilqızı N. Mirvarid Dilbazi: xalq məhəbbəti qazanmış şairə // Mədəniyyət. - 2010. - 20 avqust. - N 57. - S. 12.

Kamal R. Mənəviyyat tərcümeyi-hal kimi : Mirvarid Dilbazinin unudulmaz xatirəsinə // Ədəbiyyat qəzeti. - 2015. - 23 yanvar. - № 4/5. - S. 12.

Kazımlı K. Şeirlərimizin incisi - Mirvarisi : Mirvarid Dilbazi - 100 // Mədəni həyat. - 2012. - № 6. - S. 37-38.

Kərimova S. Ziyalı sözü : müsahibimiz Azərbaycanın xalq şairi Mirvarid Dilbazidir : "Azərbaycan müəllimi" - 80 // Azərbaycan Müəllimi. - 2014. - 14 fevral. - № 6. - S. 3.

Quliyeva S. Mirvarid Dilbazinin lirikası : Mirvarid Dilbazi -

100 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 5 oktyabr. - № 37. - S. 5-6.

Mansurova Z. Ana oldun mənə : Xalq şairəsi Mirvarid Dilbaziyə həsr edilmiş şeir // Yada düşdü. - 2014. - № May/Iyun. - S. 42.

Məmmədov Ş. Sənəti ilə ürəklərdə yaşayan şair : Mirvarid Dilbazi haqqında // Azərbaycan müəllimi. - 2010. - 15 oktyabr. - N 40. - S. 11.

Sizin sevimli yazıçılarımız : Mirvarid Dilbazi - 100 / rəss. Mətanət // Göyərçin. - 2012. - № 10. - S. 4.

Vahid T. O hər bahar "Bənövşələr üşüyəndə" xatırlanacaq : Mirvari Dilbazi - 100 // Mədəniyyət. - 2012. - 29 avqust. - № 61. - S. 6.

Vahid T. Sülh, humanizm və məhəbbəti tərənnüm edən şairə : Mirvarid Dilbazi - 100 // Mədəniyyət. - 2012. - 12 oktyabr. - № 74. - S. 4.

Vəfahı A. "Əli qələm qabarlı" şair : Mirvarid Dilbazi - 100 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 5 oktyabr. - № 37. - S. 6-7.

Vüsal B. Ürəyi eldə olan sənətkar : Mirvarid Dilbazi - 100 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2012. - 18 avqust. - № 31. - S. 3.

Zümrüd. Mirvarid Dilbazi poeziyası ülvü duyğulara çağırır // Səs. - 2014. - 19 avqust. - № 150. - S. 12.

Vətənin qüdrətindən güc alan sənətkar
(metodik vəsait)

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S.Vurğun küç.88;
E-mail: childlibbaku@yahoo.com
URL: www.clb.az

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanasında
çap olunmuşdur.
Sifariş: 30
Çapa imzalanmışdır: 05.06.2017
Tirajı: 100
Pulsuz